

Анотація до навчальної дисципліни Риторика

ОКР бакалавр

Кількість кредитів ECTS – 3

5 семестр

Розглядаючи проблему якісної професійної підготовки майбутнього вчителя, не можна обійти вкрай важливого аспекту його професійної діяльності – мовленнєвого – який дозволяє посилити сферу спілкування, а відтак процес взаємодії. Цей багатогранний аспект діяльності певною мірою може забезпечити володіння спеціалістом майстерністю слова. В умовах вищої педагогічної школи оптимальним варіантом підготовки майбутнього фахівця до мовленнєвої діяльності є введення навчального курсу «Риторика».

1. Мета курсу: сформувати професійні уміння володіти різними жанрами і видами мовленнєвої діяльності у сферах: психолого-педагогічній, громадсько-політичній та культурно-просвітницькій.

II. Місце навчальної дисциплін в програмі підготовки фахівців спеціальності «образотворче мистецтво».

Курс «Риторика» зорієнтований на оволодіння майбутніми фахівцями основами риторики – регулювання і формування структури спілкування, обумовленої навчально-виховною ситуацією і завданнями в процесі професійної діяльності, ліквідувати комунікативні бар'єри і формувати мовленнєвий аспект педагогічної майстерності.

III. Завданням курсу - ознайомлення студентів з основними законами риторики як науки і мистецтва, спрямованої на розвиток інтелектуального центру – мовленнєвої діяльності майбутнього вихователя, на глибинному знанні матеріалу промови, засвоєнні досвіду найкращих риторів минулого і сучасного, знанні позамовних аспектів ораторської майстерності, опануванні методикою підготовки і виголошення публічних виступів.

IV. Основні знання та уміння студентів у процесі опанування даної дисципліни:

- дати студентам знання основних науково-теоретичних та історичних категорій і законів риторики, основ ораторського мистецтва;
- сформувати риторичні уміння й навички як способи педагогічного впливу на учнів:
- вести розгорнутий монолог (виступ, лекція, доповідь, повідомлення тощо), конструктивну, ефективну бесіду на будь-яку тему з позицій культурної, високоосвіченої людини;
- володіти полемічним мистецтвом, культурою діалогу та полілогу (суперечка, диспут, дискусія, дебати, полеміка), володіти етикою оратора;
- сформувати об'єктивне і критичне ставлення до свого мовлення і суспільної мовної практики.

На основі знань у студентів мають бути сформовані такі **уміння:**

- опрацьовувати джерела і готувати усні виступи різних типів залежно від мети і складу аудиторії слухачів;
- використовувати різні методи викладу інформативного матеріалу відповідно до теми і мети виступу;
- встановлювати контакт з аудиторією та ефективно використовувати прийоми активізації уваги слухачів;
- здійснювати самоаналіз і самоконтроль у процесі усного виступу.

V. Короткий зміст дисципліни

Тема 1. Становлення мистецтва живого слова.

Риторика давнього світу. Антична риторика Давньої Греції та Риму. Живе слово слов'янських народів. Розвиток ораторського мистецтва в Україні. Мовна спадщина Григорія Сковороди. Риторика в Києво-Могилянській академії. Феофан Прокопович. Сучасні тенденції розвитку мистецтва риторики. Сучасна риторика (Неориторика).

Тема 2. Культура мовлення оратора.

Загальнонародна і літературна мова. Основні комунікативні ознаки культури мовлення та основні нормативні рівні. Шляхи удосконалення мовленнєвої культури особистості.

Стилі мови, мовлення і спілкування та їх різновиди

Тема 3. Закони красномовства та сфери її використання.

Зв'язок риторики з іншими науками. Основні закони риторики – концептуальний, аудиторії, стратегії, тактики, мовленнєвий, ефективної комунікації, системного аналізу..

Академічне, політичне, судове, конфесійне та суспільно-побутове красномовство.

Різновиди усних виступів.

Доповідь, лекція, промова, виступ, розповідь, репортаж та їх жанрові різновиди.

Тема 4. Техніка мовлення. Вербальні й невербальні засоби мовлення.

Значення артикуляційної гімнастики. Засоби логічної та емоційної виразності мовлення (паузи, логічний наголос, мелодика мовлення, творче бачення, уява, спілкування, підтекст, ставлення, мімка та жести).

Тема 5. Структура усного виступу.

Композиція усних виступів (вступ, основна частина, висновок) та основні вимоги до них. Методи викладу матеріалу : лінійний, індуктивний, дедуктивний, аналогічний, стадійний, концентричний.

Тема 6. Методика та основні етапи підготовки промови.

Основні етапи підготовки тексту : інвенція, диспозиція, елокуція, меморія, акція, релаксація та їх значення.

Тема 7. Еристика. Виступи полемічного характеру.

Суперечка, дискусія, диспут, дебати. Організація проведення дискусії : докомунікативний, комунікативний та пост комунікативний етапи.

Різновиди полеміки залежно від змісту, масштабу та кількості учасників. Основні вимоги та правила ведення полеміки.

Тема 8. Зовнішня культура оратора та умови успіху публічного виступу.

Вихід на аудиторію, зовнішній вигляд, мовленнєва культура та ерудиція промовця, манера поведінки , постава та використання невербальних засобів мовлення.

Значення соціально-психологічної характеристики аудиторії слухачів.

Прийоми активізації уваги слухачів. Образ ратора.

VI. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання курсу.

Кафедра образотворчого мистецтва факультету педагогіки і психології:
Барахтян М.М., к. п. н, доцент.

VII. Обсяги навчального навантаження та терміни викладання курсу

На навчання дисципліни відводиться 90 години (3 кредити ЄКТС), з яких: лекційних – 18 год., семінарських – 16 год., самостійна робота – 56 год.

Дисципліна викладається в V семестрі.

VIII. Основні інформаційні джерела до вивчення дисципліни

- 1.Абрамович С.Д., Чікарьова М.Ю. Риторика. – Л.: Світ, - 2001. – 240 с.
- 2.Барахтян М.М. Основи риторики. – К., в-во НПУ імені М.П.Драгоманова, - 2013.
- 3.Барахтян М.М. Збірник завдань з риторики. – К., в-во НПУ імені М.П.Драгоманова. – 2020.
- 4.Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика : Навч. посіб. – К.: Вища школа, 2003. – 311с.
- 5.Сагач Г.М. Риторика. – К., 2000..
- 6.Риторика [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/12631113/ritorika/rodi_vidi_ritoriki

IX. Метод навчання: Лекції, семінарські заняття, підготовка реферативних та творчих виступів на запропоновану тематик; участь у проведенні диспутів.

X. Система оцінювання:

Поточний контроль: оцінювання знань теоретичного матеріалу, виконання творчих завдань; виконання тестових завдань.

Підсумковий контроль: залік у V семестрі.

XI. Реєстрація на навчальну дисципліну: